

Neljapäev, 6. juuli 2017

P8_TA(2017)0306

2016. aasta Türgi aruanne

Euroopa Parlamendi 6. juuli 2017. aasta resolutsioon komisjoni 2016. aasta Türgi aruande kohta (2016/2308(INI))
(2018/C 334/14)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, eriti 24. novembri 2016. aasta resolutsiooni ELi ja Türgi suhete kohta ⁽¹⁾ ning 27. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni ajakirjanike olukorra kohta Türgis ⁽²⁾,
- võttes arvesse oma 13. novembri 2014. aasta resolutsiooni Türgi pingeid tekitava tegevuse kohta Küprose majandusvööndis ⁽³⁾ ning 15. aprilli 2015. aasta resolutsiooni Armeenia genotsiidi sajanda aastapäeva tähistamise kohta ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse komisjoni 9. novembri 2016. aasta teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi laienemispoliitika kohta (COM(2016)0715) ning 2016. aasta Türgi aruande kohta (SWD(2016)0366),
- võttes arvesse eesistujariigi 13. detsembri 2016. aasta järeldusi ning varasemaid asjakohaseid nõukogu ja Euroopa Ülemkogu järeldusi,
- võttes arvesse Türgiga peetavate läbirääkimiste raamistikku, mis võeti vastu 3. oktoobril 2005, ja eelkõige läbirääkimisi käsitlevate põhimõtete punkti 5,
- võttes arvesse nõukogu 18. veebruari 2008. aasta otsust 2008/157/EÜ, millega sätestatakse Türgi Vabariigiga loodud ühinemispartnerluse põhimõtted, prioriteedid ja tingimused ⁽⁵⁾ („ühinemispartnerlus“), ning nõukogu varasemaid, 2001., 2003. ja 2006. aasta otsuseid ühinemispartnerluse kohta,
- võttes arvesse 29. novembril 2015 toimunud ELi-Türgi tippkohtumise järgset ühisavaldust ja ELi-Türgi tegevuskava,
- võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide 21. septembri 2005. aasta deklaratsiooni, sealhulgas selle sätet, mille kohaselt on kõikide liikmesriikide tunnustamine läbirääkimiste vajalik element, ja vajadust, et Türgi rakendaks kõikide liikmesriikide suhtes täielikult ja tõhusalt Ankara lepingu lisaprotokoll, kaotades ilma eelarvamuste ja diskrimineerimiseta kõik kaupade vaba liikumise takistused,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklit 46, milles on sätestatud, et konventsiooniosalised kohustuvad järgima Euroopa Inimõiguste Kohtu lõplikke otsuseid kõigis kohtuasjades, mille osalised nad on,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni arvamusi, eriti 10.–11. märtsi 2017. aasta arvamusi riiklikul referendumil hääletatavate põhiseaduse muudatuste kohta ning hiljutistes erakorralise seisukorra dekreet-seadustes esitatud meetmete kohta seoses meediavabaduse ning kriminaalrahukohtunike ülesannete, pädevuse ja toimimisega, 9.–10. detsembri 2016. aasta arvamust pärast 15. juuli 2016. aasta ebaõnnestunud riigipöördekatset vastu võetud erakorralise seisukorra dekreet-seaduste nr 667–676 kohta ning 14.–15. oktoobri 2016. aasta arvamust põhiseaduse artikli 83 teise lõigu (parlamendiliikmete puutumatus) kohaldamise peatamise kohta,

⁽¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0450.

⁽²⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0423.

⁽³⁾ ELT C 285, 5.8.2016, lk 11.

⁽⁴⁾ ELT C 328, 6.9.2016, lk 2.

⁽⁵⁾ ELT L 51, 26.2.2008, lk 4.

Neljapäev, 6. juuli 2017

- võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku 26. juuli 2016. aasta avaldust Türgis erakorralise seisukorra raames võetud meetmete kohta,
- võttes arvesse ELi ja Türgi 18. märtsi 2016. aasta avaldust,
- võttes arvesse komisjoni 2. märtsi 2017. aasta teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule, mis käsitleb esimest aastaaruannet Türgi pagulasrahastu kohta (COM(2017)0130) ning komisjoni 2. märtsi 2017. aasta viiendat aruannet Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule, mis käsitleb ELi ja Türgi avalduse rakendamisel tehtud edusamme (COM(2017)0204),
- võttes arvesse asjaolu, et Türgi on võtnud endale kohustuse täita Kopenhaageni kriteeriumid, teostada piisavad ja tulemuslikud reformid, edendada heanaaberlikke suhteid ja ühtlustada oma poliitika järk-järgult ELi poliitikaga, ja võttes arvesse asjaolu, et nendes jõupingutustes oleks tulnud näha Türgi võimalust tugevdada oma institutsioone ja jätkata demokratiseerimis- ning moderniseerimisprotsessi,
- võttes arvesse komisjoni 21. detsembri 2016. aasta soovitusi nõukogu otsuse kohta, millega lubatakse alustada läbirääkimisi Türgiga kahepoolsete sooduskaubandussuhete raamistiku kohaldamisala laiendamist ja tolliliidu ajakohastamist käsitleva lepingu üle,
- võttes arvesse asjaolu, et vastavalt Kopenhaageni kriteeriumidele Euroopa Liidu liikmesuse kohta on läbirääkimisprotsessi keskmes õigusriigi põhimõtte austamine, sealhulgas eeskätt võimude lahusus, demokraatia, väljendus- ja meediavabadus, inimõigused, vähemuste õigused ja usuvabadus, ühinemisvabadus ja rahumeelse meelevaldamise vabadus,
- võttes arvesse asjaolu, et Türgi on 26. aprillil 2017 avaldatud maailma ajakirjandusvabaduse indeksis 155. kohal, mis on madalam kui kunagi varem ja mille kohaselt Türgi on üks riikidest, kus ajakirjanikel on tulnud taluda kõige rohkem ähvardusi, füüsilisi rünnakuid ja kohtulikku ahitamist, sealhulgas kinnipidamist ja vangistust,
- võttes arvesse asjaolu, et parlament palus 2016. aasta novembris komisjonil ja liikmesriikidel algatada Türgiga peetavate ühinemisläbirääkimiste ajutine külmutamine ja võttis endale kohustuse vaadata pärast Türgi erakorralise seisukorra ebaproportsionaalsete meetmete kaotamist oma seisukoht läbi, lähtudes läbivaatamisel sellest, kas kogu riigis on taastatud õigusriik ja inimõiguste austamine,
- võttes arvesse Süüria kriisi, relvarahu saavutamiseks ja rahumeelseks leppimiseks tehtavaid jõupingutusi ning Türgi kohustusi suurendada stabiilsust ja edendada heanaaberlikke suhteid intensiivsete jõupingutuste abil, mille eesmärk on lahendada veel lahendamata kahepoolsed küsimused, vaidlused ja konfliktid oma naaberriikidega maa- ja merepiiride ning õhuruumi üle, tehes seda kooskõlas rahvusvaheliste lepingutega, sealhulgas ÜRO mereõiguse konventsiooni ja ÜRO põhikirjaga,
- võttes arvesse Venemaa sekkumist Süürias, sealhulgas Süüria sõjaväe toetamist keemiarelvade kasutamisel, mis riiki veelgi destabiliseerib ja suurendab pagulaste arvu, kes Türgis ja ELis kaitset otsivad,
- võttes arvesse Türgi julgeolekuolukorda, mis on halvenenud nii riigisiselt kui ka väljaspool seda, ja riigis toime pandud terrorirünnakuid,
- võttes arvesse asjaolu, et Türgi on vastu võtnud maailma suurima pagulaskonna, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti andmetel on riigis registreeritud pea 3 miljonit pagulast Süüriast, Iraagist ja Afganistanist,
- võttes arvesse Türgi majanduslikku ja rahanduslikku olukorda, mida on osaliselt mõjutanud hiljutine rünnakute laine ja poliitiline ebastabiilsus, aga ka sügavamad majandusprobleemid,

Neljapäev, 6. juuli 2017

- võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo 2017. aasta veebruari aruannet inimõiguste olukorra kohta Kagu-Türgis,
- võttes arvesse asjaolu, et Türgi on olnud riigis elavate arvukate pagulaste suhtes imetlusväärsetl küllalislahke,
- võttes arvesse referendumi vaatlemise rahvusvahelise missiooni 17. aprilli 2017. aasta avaldust esialgsete tähelepanekute ja järelduste kohta,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu parlamentaarse assamblee 25. aprilli 2017. aasta resolutsiooni 2156 „Türgi demokraatlike institutsioonide toimimine“, mille tulemusel algatati uuesti seiremenetlus,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
- võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A8-0234/2017),

A. võttes arvesse asjaolu, et juba aastakümneid elab liikmesriikides ja aitab nende edule kaasa miljoneid türklasi ja Türgi päritolu inimesi,

Sissejuhatus

1. rõhutab, et 2016. aasta oli Türgi elanikele raske aasta, mille põhjuseks oli jätkuv sõda Süürias, suur pagulaste arv, kodusõda riigi kaguosas, rida koletuid terrorirünnakuid ja vägivaldne riigipöördekatse, milles tapeti 248 inimest; kordab, et mõistab teravalt hukka 15. juulil 2016 toimunud riigipöördekatse, ja väljendab oma solidaarsust Türgi rahvaga; tunnistab Türgi valitsuse õigust ja vastutust võtta meetmeid, viies kurjategijad kohtu ette, austades samas õigusriigi põhimõtet ja õigust õiglasele kohtumenetlusele;

2. rõhutab siiski, et erakorralises seisukorras võetud meetmetel on laialdane, ebaproportsionaalne ja pikaajaline negatiivne mõju paljudele tavakodanikele ning põhiõiguste kaitsesele riigis; mõistab hukka riigiteenistujate ja politseitöötajate kollektiivse vallandamise, meediakanalite massilise likvideerimise, ajakirjanike, akadeemikute, kohtunike, inimõiguste kaitsjate, valitud ja mittevalitud ametiisikute, julgeolekuteenistuste liikmete ja tavakodanike arreteerimise ning nende omandi, vara ja passide konfiskeerimise, paljude koolide ja ülikoolide sulgemise ning reisikeelud kümnete tuhandete Türgi kodanike suhtes erakorralise seisukorra dekreet-seaduste alusel ilma individuaalsete otsusteta ja ilma õigeaegse kohtuliku kontrolli võimaluseta; on mures Türgi eraettevõtete konfiskeerimise ja mõnel juhul riigistamise pärast; nõuab kõigi nende vangide viivitamatut ja tingimusteta vabastamist, keda peetakse kinni ilma tõenditeta isikliku osalemise kohta kuriteos; peab sellega seoses kahetsusväärseks, et parlamendi seadusandlike eelisõigusi on tõsiselt kahjustatud;

3. toonitab ELi ja Türgi heade suhete strateegilist tähtsust ja koostöö suurt lisaväärtust probleemide lahendamisel, millega mõlemad pooled silmitsi seisavad; mõönab, et alates 2004. aastast, mil EL Türgiga ühinemisläbirääkimisi alustas, on nii Türgis kui ka ELis toimunud sisemised muutused; peab kahetsusväärseks, et ühinemisevahendeid ei ole kasutatud täies ulatuses, et inimõiguste ja õigusriigi põhimõtete valdkonnas, mis moodustavad Kopenhaageni kriteeriumide tuuma, on toimunud tagasimineku ja et aastate jooksul on avalikkuse toetus Türgi täielikule ELiga integreerumisele mõlemal pooltel vähenenud; soovib jätkata koostööd ja konstruktiivset ning avatud dialoogi Türgi valitsusega, et käsitleda ühiseid probleeme ja prioriteete, nagu piirkonna stabiilsus, olukord Süürias, ränne ja julgeolek;

4. võtab teadmiseks 16. aprillil 2017 toimunud referendumi tulemuse ja asjaolu, et referendum toimus erakorralise seisukorra ajal ning oludes, mis takistasid ausat kampaaniat ja teadlikku valikut, sest kampaaniapoolte võimalused ei olnud võrdsed ning rikuti põhiseadusreformi vastaste õigusi; tunneb tõsist muret väidetavate rikkumiste ja laialt levinud valimispettuse pärast, millest teatati Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni/demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) valimiste vaatlemise missiooni 17. aprilli 2017. aasta aruandes ja mis põhjustas tõsist kahtlust referendumi tulemuste kehtivuses ja õiguspärasuses; toetab kõigi OSCE/ODIHRi avalduses loetletud rikkumiste sõltumatut uurimist; võtab teadmiseks Euroopa Nõukogu parlamentaarse assamblee otsuse Türgi seireprotsessi uuesti alustada;

Neljapäev, 6. juuli 2017

5. juhib tähelepanu asjaolule, et Türgi kui Euroopa Nõukogu liige peab oma kohustusi täitma; kutsub Türgit üles jätkama oma Euroopa Nõukogu kohustuste täitmist ja rakendama põhiseaduslikke ja õiguslikke muudatusi ning reforme koostöös Veneetsia komisjoniga ja kooskõlas selle kriteeriumidega;
6. mõistab kindlalt hukka Türgi presidendi Recep Tayyip Erdoğan ja mitmete teiste poliitikute korduvad toetusavaldused surmanuhtluse taaskatkestamisele; tuletab meelde, et ühemõtteline loobumine surmanuhtlusest on ELi liikmeks saamise vältimatu nõue ning rõhutab, et surmanuhtluse taastamine oleks vastuolus Türgi rahvusvaheliste kohustustega, seaks kahtluse alla Türgi Euroopa Nõukogu liikmesuse ja tooks kaasa ELiga ühinemise läbirääkimiste ning ühinemisele toetuse viivitamatu lõpetamise; rõhutab, et kui Türgis korraldatakse referendum surmanuhtluse taaskatkestamise üle, on liikmesriikidel õigus keelduda selle rahvahääletuse võimaldamisest oma riigis;
7. tuletab meelde oma 2016. aasta novembri seisukohta, et Türgi ELiga ühinemise protsess tuleb peatada;
8. palub komisjonil ja liikmesriikidel kooskõlas läbirääkimisraamistikuga viivitamata ametlikult peatada ühinemisläbirääkimised Türgiga, kui põhiseadusreformi pakett rakendatakse muutmata kujul; võtab teadmiseks Veneetsia komisjoni märkused põhiseaduse reformi kohta ja rõhutab, et kavandatud põhiseaduse muudatused ei austa võimude lahususe põhimõtet, ei näe ette piisavat kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi ega ole kooskõlas Kopenhaageni kriteeriumidega; kutsub komisjoni, liikmesriike ja Türgit üles korraldama avatud ja ausat arutelu vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, kus oleks võimalik teha tihedamat koostööd; toonitab, et mis tahes poliitiline koostöö ELi ja Türgi vahel peaks tuginema demokraatiat, õigusriigi põhimõtet ja põhiõigusi käsitlevatele tingimuslikkuse sätetele;

Inimõigused ja põhivabadused

9. märgib kahetsusega, et pärast erakorralise seisukorra väljakuulutamist võetud ebaoproportsionaalsed meetmed, mis hõlmasid arreteerimisi, vallandamisi, vahistamisi ja vara konfiskeerimist, ei ole olnud suunatud üksnes tuhandetele väidetavatele Güleni liikumise liikmetele/toetajatele, vaid ka üldiselt teisitimõtlejatele ja eriti opositsiooniparteidele; ootab endiselt veenivad tõendeid riigipöörde toimepanijate kohta; mõistab teravalt hukka 11 Rahvademokraatlikku Parteisse (HDP) kuuluva parlamendiliikme, sealhulgas partei kaasesimeeste Figen Yüksekdaği ja Selahattin Demirtaşe, ühe Vabariikliku Rahvapartei (CHP) liikmest parlamendiliikme ja 85 kurdi omavalitsusjuhi vangistamise; kutsub Türgi valitsust tungivalt üles erakorralist seisukorda viivitamatult lõpetama; hoiatab terrorismivastaste meetmete kuritarvitamise eest inimõiguste mahasurumise õigustamise eesmärgil; palub Euroopa Inimõiguste Kohtul võtta viivitamatult ette esimesed näidisjuhtumid ja viia esimesed menetlused võimalikult kiiresti lõpule, kuna mõjusad riiklikud õiguskaitsevahendid nähtavasti puuduvad;
10. palub Türgi ametivõimudel korraldada põhjalik uurimine seoses väidetega vangide ranga väärkohtlemise kohta, millest on teatanud mitu inimõigusteorganisatsiooni, ning kutsub üles inimõiguste rikkujaid täiel määral vastutusele võtma ja karistama; tunneb sügavat muret kinnipidamistingimuste pärast; nõuab, et viivitamata avaldataks Euroopa Nõukogu asutatud piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee uusimad aruanded, ning nõuab tungivalt, et Türgi võimud võimaldaksid riiklikel ja rahvusvahelistel vaatlajatel kinnipidamisasutusi jälgida;
11. kutsub Türgi valitsust üles pakkuma kõikidele piiravate meetmete objektiks olevatele isikutele asjakohaseid ja tõhusaid õiguskaitsevahendeid kooskõlas õigusriigi põhimõttega; rõhutab, et iga põhiseadusliku riigi aluspõhimõte on süütuse presumpatsioon; märgib, et Türgis kestvas erakorralises olukorras ei ole arreteeritud kodanikel kinnipidamise esimese viie päeva jooksul õigust õigusabile, ja peab kahetsusväärseks rangeid piiranguid, mis takistavad kinnipeetavaid juristidega ühendust võtmast; rõhutab, et alates 2016. aasta juulist on Türgi konstitutsioonikohtule esitatud üle 100 000 kaebuse, kuid see kohus kuulutas, et ta ei ole erakorralise seisukorra dekreeidi kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes pädev; kutsub Türgit üles kiiremas korras muutma erakorralise seisukorra tavade uurimiskomisjoni nii, et sellest saaks kindel, sõltumatu ja täievoliline komisjon, kes suudaks kõiki juhtumeid eraldi käsitleda, talle laekuvaid arvukaid taotlusi tulemuslikult menetleda ja tagada, et kohtuliku läbivaatamisega põhjendamatult ei viivitata;

Neljapäev, 6. juuli 2017

12. mõistab teravalt hukka tõsise tagasilanguse õiguste austamises ja väljendusvabaduse rikkumised ning tõsised meediavabaduse rikkumised, kaasa arvatud meediasaitide ja sotsiaalmeedia ebaproportsionaalne keelustamine; võtab murega teadmiseks umbes 170 meediakanali sulgemise, mille hulgas on peaaegu kõik kurdikeelsed kanalid, ja rohkem kui 150 ajakirjaniku vangistamise; rõhutab, et Türgi otsus blokeerida juurdepääs Wikipediale kujutab endast teabevabaduse tõsist rikkumist; märgib, et Türgi positsioon organisatsiooni Piirideta Reporterid ajakirjandusvabaduse indeksis halveneb pidevalt ja praegu on Türgi 180 riigi seas 155. kohal; tuletab meelde, et vaba ja pluralistlik ajakirjandus, kaasa arvatud vaba ja avatud internet, on iga demokraatia oluline koostisosa, ja kutsub Türgi valitsust tungivalt üles viivitamatult vabastama kõiki ebaseaduslikult vahistatud ajakirjanikke; kutsub Türgi valitsust üles võimaldama Euroopa Parlamendi endisel liikmel ja parlamentaarse ühiskomisjoni esimehel Joost Lagendijkil naasta oma perekonna juurde Türgis;

13. väljendab tõsist muret jätkuvalt halveneva olukorra pärast Kagu-Türgis, eriti piirkondades, kus kehtestati liikumiskeeld, rakendati liigset jõudu ja karistati kollektiivselt kõiki elanikke ning kus väidetavalt tapeti julgeolekuoperaatsioonide käigus umbes 2 000 inimest ja ajavahemikus 2015. aasta juulist 2016. aasta detsembrini oli sunnitud ümber asuma hinnanguliselt pool miljonit inimest; märgib, et kohalikud prokurörid on pidevalt keeldunud väidetavate tapmistest asjus uurimisi alustamast ja sõltumatuid vaatlejaid piirkonda ei lasta; tuletab meelde, et Türgi valitsus on kohustatud kaitsma kõiki oma kodanikke, sõltumata nende kultuurilisest või usulisest päritolust ja veendumustest; mõistab hukka laialdase sundvõõrandamise, sh omavalitsustele ja ka kirikule kuulunud varade võõrandamise, millest viimane on usuvähemuste õiguste rikkumine; on veendunud, et piirkonna ja kogu Türgi kestliku stabiilsuse ja jõukuse saab tagada vaid kurdi küsimuse õiglase poliitiline lahendamine, ja kutsub seetõttu mõlemat poolt läbirääkimisi jätkama; märgib, et rida seadusi, sealhulgas seadus nr 6722 terroriorganisatsioonide vastu võitlevate julgeolekujõudude õiguskaitse kohta, mis võeti vastu 2016. aastal, on loonud julgeolekujõudude süstemaatilise karistatuse õhkkonna;

14. mõistab hukka Türgi parlamendi otsuse põhiseaduse vastaselt ära võtta suure hulga parlamendiliikmete puutumatus, kelle seas on Demokraatliku Rahvapartei (HDP) 59st parlamendiliikmest 55 liiget, luues nii tingimused opositsioonipoliitikute arreteerimiseks ja kahjustades tõsiselt parlamendi kui demokraatliku institutsiooni mainet; rõhutab, et Türgi Rahvusassamblee peaks olema Türgi demokraatia keskne institutsioon ja esindama võrdselt kõiki kodanikke; peab kõrget valitsuskünnist kahetsusväärseks;

15. tunneb muret selle pärast, et kohtunikud ja prokurörid on jätkuvalt suure poliitilise surve all ja kuni 4 000 ehk peaaegu neljandik neist on vallandatud või arreteeritud ja mõnel juhul on nende vara konfiskeeritud; kutsub Türgit üles taastama ja rakendada kõiki õiguslikke tagatiseid kohtunike sõltumatuse täielikuks austamiseks, sealhulgas muutes kohtunike ja prokuröride kõrgema nõukogu seadust, et vähendada täitevvoimu mõju selles nõukogus; on eriti mures selle pärast, et nn kriminaalkohtunike institutsioonist, mille asutas ametis olev valitsus 2014. aasta juunis, on nähtavasti saanud ahistamisvahend opositsiooni mahasurumiseks ja üldsusele kättesaadava teabe kontrollimiseks;

16. on sügavalt mures usuvabaduse mitteaustamise ja usuvähemuste, sealhulgas kristlaste ja aleviitide diskrimineerimise pärast, samuti usuliste põhjustega vägivalda, sh verbaalsete ja füüsiliste rünnakute, häbimärgistamise ja sotsiaalse surve pärast koolis ning pühakodade seadusliku asutamiseiga seotud probleemide pärast; kutsub Türgi võime üles edendada positiivseid ja tõhusaid reforme mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabaduse vallas, võimaldades usukogukondade registreerimist juriidiliste isikutena, lubades heategevusorganisatsioonidel valida oma juhtorganid, kaotades kõik piirangud vaimulike koolitamise, ametisse nimetamise ja ametijärgluse vallas, täites Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohaseid otsuseid ja Veneetsia komisjoni soovitusi ning kõrvaldades kõik usupõhised diskrimineerimise vormid ja takistused; kutsub Türgit üles austama oikumeenilise patriarhaadi eripära ja tähtsust ning tunnustama seda juriidilise isikuna; kordab vajadust lubada Halki seminar uuesti avada ja kaotada kõik selle nõuetekohase toimimise takistused; on mures Diyarbakiri piirkonna kirikute hiljutise hõivamise pärast; nõuab tungivalt, et valitsus tagastaks need õigusjärgsetele omanikele; nõuab tungivalt, et Türgi võimud võitleksid tõsiselt kõigi juudivaenulikkuse vormide vastu ühiskonnas;

17. kutsub Türgit üles kaitsma kõige haavatavamate elanikkonnarühmade ja vähemustesse kuuluvate inimeste õigusi; väljendab kahetsust, et Ankaras ja Istanbulis keelati kolmandat aastat järjest LGBTI-kogukonna marsid ning et need on kogenud allasurumist ja politiseivägivalda; on tõsiselt mures soopõhise vägivalda, diskrimineerimise, vähemustevastase vihakõne, vihakiritegude ning LGBTI-inimeste inimõiguste rikkumise pärast; kutsub Türgit üles võtma asjakohaseid

Neljapäev, 6. juuli 2017

meetmeid, et ära hoida ja karistada vähemuste vastu viha õhutamist ja vihakuritegusid; palub Türgil viia oma riiklikud õigusaktid vastavusse Euroopa Nõukogu Istanbuli konventsiooniga, mille ta ratifitseeris 2014. aastal; tervitab valitsuse riiklikku strateegiat ja tegevuskava romade jaoks ja kutsub Türgi valitsust üles seda strateegiat rakendama ja looma järelevalve- ja hindamismehhanismi; julgustab ametivõime kõrvaldama romade sotsiaalse kaasamise põhilisi takistusi; kutsub Türgit üles tagama kõigi kodanike täielikku võrdõiguslikkust ja lahendama vähemuste probleeme, eelkõige seoses hariduse ja omandiõigusega; märgib, et seoses vähemuste austamise ja kaitsmisega Kopenhaageni kriteeriumide kohaselt peab ka vähemustel olema õigus riigikoolides oma emakeeles haridust saada; tuletab meelde, kui oluline on rakendada Euroopa Nõukogu parlamentaarse assamblee resolutsiooni Imvrose ja Tenedose saare kohta ning kutsub Türgit üles aitama vähemusperedel, kes seda soovivad, saartele tagasi pöörduda; väljendab heameelt kreeka vähemuse kooli avamise üle Imvrose saarel, mis kujutab endast positiivset sammu;

18. palub Türgi valitsusel austada ja täielikult täita õiguslikke kohustusi, mille ta on võtnud kultuuripärandi kaitsmiseks, ja eelkõige koostada heas usus terviklik nimistu Armeenia, Kreeka, Assüüria ja muust kultuuripärandist, mis on viimase sajandi jooksul hävitatud või kannatada saanud; kutsub Türgit üles allkirjastama UNESCO kultuurilise väljenduse mitmekesisuse kaitse ja edendamise 2005. aasta konventsiooni ning seda ratifitseerima; kutsub Türgit üles tegema asjakohaste rahvusvaheliste organisatsioonide, eelkõige Euroopa Nõukoguga koostööd kultuuripärandiga kaubitsemise ja kultuuripärandi tahtliku hävitamise ennetamisel ja võitluses selle vastu;

19. kiidab heaks üksikute liikmesriikide tegevuse, kes on kiirendanud nende Türgi kodanike varjupaigataotluste menetlemist, keda erakorraliste dekreet-seaduste raames taga kiusatakse;

ELi ja Türgi suhted

20. nõuab ELi ja Türgi suhete süvendamist ühist huvi pakkuvates olulistest valdkondades, nagu terrorismivastane võitlus, ränne, energeetika, majandus ja kaubandus, ja kordab, et dialoogi ja koostööd tuleks alal hoida ja ergutada; on veendunud, et ELi ja Türgi koostöö nendes valdkondades on investering nii Türgi kui ka ELi stabiilsusse ja jõukusse, kui mõlemad pooled austavad oma kohustusi põhiõiguste ja -vabaduste valdkonnas; leiab, et kodanikuühiskonna liikmete koostöö on otsustavalt tähtis, ja nõuab nende kontaktide tugevdamist;

21. kutsub Türgit üles oma välispoliitikat veelgi rohkem ELi poliitikaga kooskõlla viima; nõuab välispoliitiliste probleemide valdkonnas ELi ja Türgi tihedamat koostööd ja koordineerimist; on arvamusel, et Türgi välisministrit tuleks vajaduse korral juhtumipõhiselt kutsuda välisasjade nõukogu kohtumistele; soovib, et nõukogu kutsuks Türgi valitsuse tippkohtumisele, et arutada ELi ja Türgi suhteid;

22. usub, et kaubandussuhete tugevdamine võiks tuua Türgi ja ELi kodanikele konkreetset kasu, ja seetõttu, arvestades tolliliidu praeguseid puudusi, toetab komisjoni ettepanekut alustada läbirääkimisi tolliliidu uuendamise üle; kordab, et EL on Türgi peamine kaubanduspartner ja kaks kolmandikku Türgi välismaistest otseinvesteeringutest tuleb ELi liikmesriikidest; rõhutab veelgi Türgi majanduslikku tähtsust ELi kasvuturuna; peab sotsiaalpartnerite kaasamist läbirääkimistesse ülimalt tähtsaks; kutsub komisjoni üles lisama Türgi ja ELi ajakohastatud tolliliitu inimõigusi ja põhivabadusi käsitlevat klauslit, mis muudaks inimõigused ja põhivabadused oluliseks tingimuseks; tuletab meelde, et tolliliidu täielik potentsiaal võib rakendada ainult siis, kui Türgi rakendab selle lisaprotokollis täies ulatuses kõigi liikmesriikide suhtes; võtab teadmiseks komisjoni järelduse, et kui Türgi kõrvaldaks tolliliidu toimimist takistavad asjaolud, ergutaks see edasist kaubanduslikku integreerumist ELiga;

23. märgib, et viisanõude kaotamine on Türgi kodanikele, eelkõige ettevõtjatele ja ELis elavatele Türgi päritolu inimestele, väga tähtis ja edendab inimestevahelisi kontakte; ergutab Türgi valitsust täielikult täitma viimaseid viisanõude kaotamise tegevuskavas loetletud kriteeriume; rõhutab, et terrorismivastaste õigusaktide läbivaatamine on põhiõiguste ja -vabaduste tagamise oluline eeldus ja viisanõude kaotamine on võimalik alles siis, kui kõik tingimused on täidetud;

Neljapäev, 6. juuli 2017

24. rõhutab korrupsioonivastase võitluse tähtsust ja tuletab meelde komisjoni järeldusi, et korrupsioon on paljudes valdkondades endiselt üldlevinud ja on jätkuvalt tõsine probleem; peab murettekitavaks, et suurrupsiooni juhtumite uurimist ning nende eest kohtu alla andmist ja vastutusele võtmist esineb endiselt vähe;

25. kutsub komisjoni üles võtma ühinemiseelse abi rahastamisvahendi 2017. aasta vahehindamisel arvesse viimaseid sündmusi Türgis ja lõpetama kõigi ühinemiseelsete rahaliste vahendite jagamine, kui ühinemisläbirääkimised on peatatud; kutsub komisjoni üles sel juhul kasutama neid rahalisi vahendeid Türgi kodanikuühiskonna ja Türgis asuvate pagulaste otseseks toetamiseks ja investeerima rohkem inimestevahelise kontakti programmidesse, nagu üliõpilastele, akadeemikutele ja ajakirjanikele mõeldud programm Erasmus+;

26. mõistab kõige karmimalt hukka kõik Türgis toime pandud terrorirünnakud ja toetab kindlalt Türgi rahvast meie ühises terrorismivastases võitluses; võtab teadmiseks ELi liikmesriikide ja Türgi kahepoolsed suhted terrorismivastases koostöös nn välisvõitlejate küsimuses; rõhutab, et tugev koostöö Europoli ja Türgi õiguskaitseasutuste vahel on tulemuslikuks terrorismivastaseks võitluseks ülitähtis; kordab, et mõistab hukka alates 2002. aastast ELi terroriorganisatsioonide nimekirja kuulunud Kurdistani Töölispartei (PKK) tagasipöördumise vägivalda juurde ja nõuab tungivalt, et PKK relvad maha paneks ja oma soovide väljendamiseks rahumeelseid ning seaduslikke vahendeid kasutaks; rõhutab, et kurdi küsimuse rahumeelne lahendamine on vajalik ka Türgi demokraatliku tuleviku huvides ja see saavutatakse ainult siis, kui kaasatakse kõik osalised ja demokraatlikud jõud; kutsub üles uuesti läbirääkimisi alustama, et leida kurdi küsimusele kõikehõlmav ja kestlik lahendus; kutsub liikmesriike üles jõustama õigusakte, millega keelatakse ELi terroriorganisatsioonide nimekirjas olevate organisatsioonide märkide ja sümbolite kasutamine;

27. taunib Türgi valitsuse otsust takistada Saksa parlamendiliikmetel külastada Bundeswehri sõjaväelasi Incirlikis, mis tähendab, et need paigutatakse nüüd ümber ühte NATO-välisesse riiki, mis on suur tagasilöök NATO liitlaste efektiivses terrorismivastases koostöös;

28. tunnustab Türgi valitsuse ja kohalike kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevust ja elanikkonna külalislahkust umbes 3 miljoni pagulase vastuvõtmisel; võtab teadmiseks ELi ja Türgi avalduse rände kohta ja kutsub liikmesriike tungivalt üles algatama vabatahtlikku ümberasustamiskava kõige haavatavamate Türgis viibivate pagulaste jaoks; kutsub komisjoni üles tagama pikaajalisi investeeringuid nii pagulaste kui ka neid vastu võtvate kogukondade jaoks Türgis ning vahendite asjakohast kasutamist; julgustab Türgi valitsust andma kõikidele Süüria pagulastele tööluube ja juurdepääsu tervishoiule ning võimaldama süüria lastel haridust saada; kutsub Ankarat ja ELi üles jätkama koordineeritud patrullimist Egeuse merel, suurendama jõupingutusi võitluses rändajate smugeldamise vastu ning täielikult ja tulemuslikult rakendama ELi ja Türgi tagasivõtulepingut ning Bulgaaria ja Kreekaga allkirjastatud kahepoolseid tagasivõtulepinguid;

29. mõistab järsult hukka Türgi presidendi Erdoğan'i avaldused, kus süüdistati mõningaid ELi juhte „natslikes tavades“ ja nimetati nende kodanikke „natsideks“; juhib tähelepanu asjaolule, et selliste põhjendamatute avalduste jätkamine kahjustab Türgi usaldusväärset poliitilist partnerina ning oma sisekonfliktide eksportimine ohustab ühiskonna rahumeelset koeksisteerimist nendes liikmesriikides, kus on suur Türgi kogukond; rõhutab, et Türgi valitsus peab hoiduma süstemaatilistest jõupingutustest ELi liikmesriikides asuva Türgi diasporaa mobiliseerimiseks oma eesmärkidel; peab murettekitavaks teateid väidetavast surveavaldamisest liikmesriikides elavatele Türgi diasporaa liikmetele ja mõistab hukka välismaal elavate topekkodakondsusega kodanike jälgimise Türgi ametivõimude poolt; väljendab muret suure arvu passide tühistamise pärast, mille tõttu inimesed on jäänud kodakondsuseta ja millega on rikutud ÜRO 1954. aasta kodakondsuseta isikute seisundi konventsiooni ja ÜRO 1961. aasta kodakondsuseta vähendamise konventsiooni, samuti tunneb muret Türgi konsulaatide väidetava keeldumise pärast mõningate oma kodanike teenindamisest;

30. tuletab meelde heanaaberlike suhete tähtsust; palub sellega seoses, et Türgi suurendaks jõupingutusi lahendamata kahepoolsete küsimuste lahendamiseks, kaasa arvatud lahendamata õiguslikud kohustused ja vaidlused oma lähinaabritega maismaa- ja merepiiri ning õhuruumi üle, vastavalt ÜRO harta sätetele ja rahvusvahelisele õigusele, palub, et Türgi valitsus allkirjastaks ja ratifitseeriks ÜRO mereõiguse konventsiooni; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus lõpetaks Kreeka õhuruumi ja territoriaalvete korduvad rikkumised ning austaks kõigi oma naabrite territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust; väljendab kahetsust, et Türgi Suure Rahvuskogu esitatud *casus belli* ähvardust Kreeka vastu ei ole siiani tühistatud;

Neljapäev, 6. juuli 2017

31. kutsub Türgit ja Armeeniat üles koostööle oma suhete normaliseerimiseks; rõhutab, et Türgi-Armeenia piiri avamine võib kaasa tuua suhete paranemise, eriti piiriülese koostöö ja majandusliku integratsiooni vallas;

32. kutsub Türgi valitsust üles peatama Akkuyu tuumaelektrijaama ehitamise kava; juhib tähelepanu sellele, et see jaam on kavandatud piirkonda, kus esineb tugevaid maavärinaid, ja oleks seetõttu suureks ohuks mitte ainult Türgile, vaid ka kogu Vahemere piirkonnale; palub sellest tulenevalt Türgi valitsusel ühineda Espoo konventsiooniga, mis kohustab osalisi üksteist teavitama ja üksteisega konsulteerima kõikide oluliste projektide puhul, millel on tõenäoliselt märkimisväärne piiriülene kahjulik keskkonnamõju; sellega seoses palub Türgi valitsusel kaasata oma naaberriikide, näiteks Kreeka ja Küprose valitsused Akkuyu projekti jätkamise kavadesse või vähemalt nendega konsulteerida;

33. rõhutab, et Küprose probleemi lahendamisel oleks positiivne mõju kogu piirkonnale, kuid eeskätt tooks see kasu Küprose kreeklastele ja türklastele; kiidab heaks 11. veebruari 2014. aasta ühisdeklaratsiooni ja tunnustab Küprose kreeka ja türki kogukonna juhte, kes on saavutanud saare taasühendamiseks peetaval läbirääkimistel märkimisväärset edu; tervitab kahe juhi kokkulepet rea usaldust suurendavate meetmete üle ja nõuab tungivalt, et kõik kokkulepitud meetmed ellu viidaks; tervitab eelistatud kaartide vahetamist, mis oli enneolematu samm, ja esimest Küprose teemalist konverentsi Genfis, kus osalesid toetajariigid ja EL, ning toetab selle jätkamist eesmärgiga jõuda vastastikku rahuldavale kokkuleppele julgeolekut ja tagatise käsitleva peatüki üle; toetab õiglast, terviklikku ja elujõulist lahendust, mis põhineb kahe kogukonna ja kahe tsooni föderatsioonil, mis oleks rahvusvahelisel areenil ühtne juriidiline isik, millel oleks ühtne suveräänsus ja üks kodakondsus ja kus kahe kogukonna vahel valitseks poliitiline võrdsus kooskõlas asjakohaste ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide, rahvusvahelise õiguse ja ELi õigustikuga ning toetudes liidu aluspõhimõtete austamisele; kiidab heaks poolte intensiivsema osalemise Küprose probleemi lahendamisel; eeldab Türgilt ja Kreekal aktiivset toetust läbirääkimiste kiirele ja edukale lõpetamisele ning kordab, et Türgi osavõtt ja panus igakülgse kokkuleppe saavutamisele on endiselt väga oluline; kutsub kõiki osalisi üles läbirääkimiste protsessi aktiivselt toetama, positiivse tulemuse saavutamisele kaasa aitama ning praegu avanenud võimalust ära kasutama; nõuab tungivalt, et komisjon kasutaks kõiki oma vahendeid, et taasühendamisprotsessi edukat lõpuleviimist täiel määral toetada;

34. kutsub Türgit taas kord üles alustama oma vägede väljatoomist Küprosel ja tagastama Famagusta isoleeritud piirkonda ÜRO-le kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 550 (1984) ning hoiduma ebaseaduslike asunduste poliitika kaudu saare demograafilist tasakaalu muutmast; märgib, et liidu õigustiku rakendamine tulevases Küprose föderatsiooni türki osas alates kokkuleppe jõustumisest peab olema juba hästi ette valmistatud; tunnustab sellega seoses kahe kogukonna ajutise komitee töö jätkumist ELiga lõimimise ettevalmistamisel; kohustub tõhustama oma jõupingutusi, et aidata Küprose türki kogukonnal valmistada ette täielikku lõimimist ELiga, ning kutsub komisjoni üles sama tegema; tunnustab teadmata kadunud isikutega tegeleva komisjoni tähtsat tööd nii teadmata kadunud Küprose türklaste kui ka Küprose kreeklaste otsimisel ja kiidab heaks juurdepääsu parandamise asjaomastele piirkondadele, kaasa arvatud sõjalise tähtsuse alad; palub Türgil seda komiteed aidata, andes teavet oma sõjaväearhiividest; nõuab, et teadmata kadunud isikutega tegeleva komisjoni tööle pöörataks erilist tähelepanu, ja tervitab sellega seoses kadunud isikutega tegeleva alalise Euroopa Parlamendi raportööri ametissenimetamist;

35. rõhutab Küprose Vabariigi õigust sõlmida kahepoolseid lepinguid, mis puudutavad tema majandusvõõndit; kutsub Türgit taas kord üles täielikult austama kõigi ELi liikmesriikide suveräänseid õigusi, sealhulgas neid, mis on seotud loodusvarade uurimise ja kaevandamisega kooskõlas ELi õigustiku ja rahvusvahelise õigusega; kutsub Türgit üles vaidlusi rahumeelselt lahendama ning hoiduma mis tahes ähvardustest või tegevusest, mis võivad heanaaberlikke suhteid kahjustada;

36. usub kindlalt, et ainult usaldusväärne poliitiline lahendus tagab Süüria stabiilsuse ning võimaldab saavutada otsustava võidu Daeshi ja teiste ÜRO määratletud terrorirühmituste üle Süürias; kinnitab veel kord ÜRO juhitud Genfi protsessi ülimaldust; tunnustab Astanas kohtumistel tehtud jõupingutusi vaenutegevus uuesti täielikult lõpetada ja luua kolmepoolne süsteem relvarahu täieliku järgimise seireks ja tagamiseks; nõuab tungivalt, et kõik toetajariigid, sealhulgas Türgi, täidaksid oma kohustust tagada relvarahu täielik rakendamine ja teha edusamme täieliku, takistamatu ja üleriigilise

Neljapäev, 6. juuli 2017

juurdepääsu tagamiseks humanitaarabile, ümberpiiramiste lõpetamiseks ja kõigi meelevaldselt kinnipeetud isikute, eriti naiste ja laste vabastamiseks kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2268; kutsub taas Türgit üles austama kõigi oma naabrite territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust;

37. nõuab käesoleva resolutsiooni tõlkimist türgi keelde;

o

o o

38. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja liikmesriikidele.
